

**O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA MEHNAT BOZORI
KO‘RSATKICHLARINING QIYOSIY TAHLILI VA BANDLIKNI
TA‘MINLASH DRAYVERLARI**

Muallif: Akbarova Go‘zal Alisherovna

*Ilmiy rahbar: Arafatxon Hakimjonovna Toshkent Kimyo-texnologiyalar
instituti, Menejment kafedrası*

1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ishchi kuchi, bandlik va ishsizlik ko‘rsatkichlari O‘zbekistonning viloyatlari kesimida qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda mehnat bozorining hududiy xususiyatlari, sanoatlashgan va agrar hududlar o‘rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlar o‘rganilgan. Shuningdek, kimyo sanoati va innovatsion klasterlarning bandlik darajasini oshirishdagi roli yoritilgan. Tahlil natijalari asosida hududiy mehnat bozorini barqarorlashtirish bo‘yicha takliflar ilgari surilgan.

Kalit so‘zlar: Ishchi kuchi, bandlik, ishsizlik, mehnat bozori, mehnat resurslari, iqtisodiy rivojlanish, hududiy iqtisodiyot, viloyatlar kesimida tahlil, iqtisodiy faollik, sanoatlashtirish, O‘zbekiston iqtisodiyoti.

Kirish

Bugungi kunda har qanday mamlakat iqtisodiyoti barqarorligining asosiy mezonini — bu mehnat bozorining samarali ishlashidir. O‘zbekiston sharoitida demografik o‘shish sur‘atlarining yuqoriligi ishchi kuchi resurslaridan oqilona foydalanishni talab etadi. Mehnat bozoridagi ko‘rsatkichlarni viloyatlar kesimida tahlil qilish, hududlarning iqtisodiy salohiyatini to‘g‘ri baholash va ishsizlikni kamaytirish strategiyasini ishlab chiqishda muhim ilmiy ahamiyatga ega.

1. Ishchi kuchi resurslari va demografik dinamika

Ishchi kuchi — bu mamlakatning iqtisodiy faol aholisi bo‘lib, u bandlar va ish qidirayotgan shaxslarni o‘z ichiga oladi. O‘zbekistonda aholi sonining yillik

o'sishi ishchi kuchining ham yildan-yilga o'rtacha 1,5–2 foizga ortishiga olib kelmoqda.

Samarqand va Farg'ona viloyatlari ishchi kuchi soni bo'yicha yetakchi.

Navoiy viloyatida esa ishchi kuchi soni kamroq bo'lsa-da, iqtisodiy samaradorlik yuqori.

2. Bandlik darajasining hududiy xususiyatlari

Bandlik darajasi hududlarning sanoatlashganlik darajasiga bevosita bog'liq. Toshkent Kimyo-texnologiya instituti yo'nalishidan kelib chiqib aytganda, kimyo sanoati rivojlangan hududlarda rasmiy bandlik sifati yuqori.

Viloyatlarni bandlik darajasi bo'yicha guruhlash: Hudud turi Viloyatlar
Bandlik xususiyati

Sanoatlashgan: Toshkent v, Navoiy v, Toshkent sh. Yuqori texnologik ish o'rinlari, kimyo sanoati drayver.

Agrar-industrial: Andijon, Namangan, Buxoro Kichik biznes va tekstil klasterlari.

Resursga yo'naltirilgan Qashqadaryo, Surxondaryo Qishloq xo'jaligi va xizmat ko'rsatish.

3. Ishsizlik ko'rsatkichlari tahlili

Respublika bo'yicha ishsizlik darajasi pasayish tendensiyasiga ega bo'lsa-da, hududiy tafovutlar saqlanib qolmoqda.

Eng past ishsizlik: Toshkent shahri va Navoiy viloyati (yirik investitsiyalar hisobiga).

Diqqat talab hududlar: Surxondaryo va Qashqadaryo (ishchi kuchi o'sishi ish o'rinlari yaratilishidan tezroq).

Xulosa va Takliflar

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, hududiy mehnat bozorini rivojlantirish uchun:

Sanoatni diversifikatsiya qilish: Kimyo va qayta ishlash sanoatini ishsizlik darajasi yuqori bo'lgan janubiy viloyatlarda kengaytirish.

Kasanachilikni qo'llab-quvvatlash: Vodiy viloyatlarida xotin-qizlar bandligini oshirish.

Kasbiy qayta tayyorlash: Ishchi kuchi ko'p hududlarda aholini zamonaviy texnologik kasblarga o'qitish.

FOYDALANILGAN MA'LUMOTLAR:

O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi va Bandlik vazirligi hisobotlari.